

ПРАЦЯ

ОДИНОКА УКРАЇНЬСЬКА ЧАСОПИСЬ У БРАЗИЛІЇ

Виходить кожного четверга о 8-ій год. рано.

ВИДАЄ: ВИДАВНИЧА СПІЛКА. — РЕДАГУЄ: ПРОФ. П. КАРМАНСЬКИЙ.

✻ „ПРАЦЯ“ ✻

Український просвітно-економічний тижневик у Бразилії.

ПЕРЕДПЛАТА У БРАЗИЛІЇ:

Річно 10\$000, піврічно 5\$000
Для Північної Америки 2.500 дол.
Для Канади 2.500 дол.
Для Аргентини 6 пезів.
Приймається оголошення по ціні 200 рс. від одного рядка 8 см. довгий одноразово або його місце.

PRACIA

Jornal semanal para os Ukrainos no Brazil.

Publica-se em Prudentopolis às Quintas Feiras.

PRACIA

Prudentopolis — Parana

Ми Українці до своєю
В нас є слава Козаків!

Не розлучать нас ні море,
Ні межі чужих прав. Гімн ам. Укр.

ВАЖНЕ ДЛЯ ВСІХ!

Ідучи за приміром і практикою європейських газет, отираємо з нинішнім числом „Праці“ в нашій часописі сталий кутик п. зв. „Череписка Редакції“. В тім місці буде від тепер стало поміщуватися відповіді на листи Вп. Читачів і Агентів та поквітовувати відбір грошей, дописей і т. д. Просимо той кутик завсігди перечитати а в случаю потреби на нього покликатися, бо на це він і служити має. Лиш у справді важних справах буде редакція і адміністрація відповідати окремим письмом, але коли хто того забажає, нехай рівночасно пришле й силі на лист з відповідю. Колиж хто волисть, щоби не подавати його повного імени, назвиска й оселі (в якійсь приватній справі лист), нехай це виразно зазначить і подасть zarazом той свій знак (букви), які замість його імени й назвиска мають бути в часописі поміщені.

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ „ПРАЦІ“.

Наші віщі пророки.

Останніми часами, ба ще і в часі війни, було появилося на світі чимало політичних пророків, які пророчили і пророчать одним державам перемогу, другим смерть — кождий на свій лад, відповідно своїм симпатіям і ворожнечі до даних країв. Та не було ще таких пророків, котрі пророчилиб свому рідному народови загибель.

Цей спеціальний гатунок пророків виводиться тільки в нашому гнізді і таким пророком робиться в нас трохи не кождий патріот, до

би позідали. Бо й справді: нема ніодного політика європейського, який на запит: що, думаєте, буде з Україною? не здвигнувби плечима як незнайко і не відповівби: Хто його знає; всяке може бути. Тільки наші доморослі політики з рос без надумування вріжуть тобі категорично: „Ет, з того нічого не буде“ — скоро тільки по пробуеш з прошеннем: дай летпу на піддержку боевої акції в краю, на інвалідів, що на чужині з голоду конають, на піддержанне нашого Уряду, що за границею працює над приспореннем нашій справі союзників, на підтримку нашої армії

свій ріст, почали свою політичну пропаганду за Польщею по цілім світі, скрізь потворили свої легіони і так мордували всіх своєю Польщею, що їм врешті дали відчіпного. А ми? Ми були безсильні, стояли безрадні з звязаними руками, не мали ні за що їздити по чужих краях, ні за що друкувати книжки на чужих мовах, щоб інформувати світ про себе, ні за що купити тих, що могли нам чим помогти. І коли ми встали і почали будову нашої держави, то цілий світ, не те що не журився нами, а ще до того кидав нам по дорозі колоди, бо навіть не знав, чи ми самостійний нарід та чи маємо право на самостійну державу. Чому? — Бо у нас безліч Франкових філзофів, що дивлячися, як чоловік потапає, кличуть з моста: „Куме, не тратьте марно сил, спускайтеся на дно.“ Бо у нас все, як тільки піде мова про загальну, чи хочби дрібну громадську справу, є одна думка: „Ет, з того і так нічого не буде“...

Таким філзофованнем ми на разі погребали нашу волю і державу, промінявши австрійське ярмо на стократь тязше ярмо польське; ним ми гребаємо всі теперішні змагання вибитися знову на волю; ним ми гребаємо і всі наші змагання до кращого життя осьтут у Бра-

гробу проклін на цілий свій нарід і на сю святу справу, за яку вони все жертвували? „Нічого не буде“, як доведені до краю огірчення нашим нікчемним відношенням, останні недобитки цієї дружини, що ще бореться за визволення, наплюють на наш рідний прапор і підуть слідами Твердохлібів? „Нічого не буде“, як чужі народи з почуттем відрази будуть показувати на нас пальцями, як на виїмкову породу, що дорожила навіть кількома мільрейсами; відмовляючи їх тим, над якими чужі милосердилися?

А що буде з того, як кождий з нас тих кілька, або кільканайцять мільрейсів річно заховає для себе? Чи від цього він забагатіє, або поробить богачами свої діти? Що буде з того? — скажіть ви політики — пророки? А все-ж таки, колиб кождий з вас тих кілька мільрейсів річно не пожалів, може і булоб що з того...

СУЧАСНІ КАРТИНИ З УКРАЇНИ.

Життя в Києві. Життя в Києві кипить. Тьма тьмуца непмапів, авт. повозок, розфранчених дам. Усі трамваї ходять, і за одну їзду платицьє 2 міліони карбованців. Кіна, театри, кабареги й ресторани набиті вщерть. У кінах виставля-

пророків, котрі пророчили своєму рідному народови загибель.

Цей спеціальний гатунок пророків виводиться тільки в нашому гнізді і таким пророком робиться в нас трохи не кожний патріот, до котрого тільки підійти з прошенням: дай на рідну справу. Такий патріот, котрий ще перед хвилиною розторощував своїм тугим язиком і Польщу і Росію і навіть Францію, моментально перекидається у віщого пророка і згадавши слова Франкової сатири: «Куме, не тратьте дармо сили, спускайтеся на дно» — пророчить: «Ет, з того і так нічого не буде»...

І прямо дивом дивуєшся, звідки то набралася в тих росах стільки наших політиків, котрі так добре знають, що буде взавтрі, через місяць, рік, десятки років, коли не знають цього європейські і світові політики, які на своєму ремеслі зу-

держку боевої акції в краю, на її валідів, що на чужині з голоду конають, на піддержанне нашого Уряду, що загрозицею працює над приспоренням нашій справі союзників, на підтримку нашої армії на еміграції, або заговориш про иншу подібну неприємну і для бразилійського патріота страшну справу. Тільки попрубууй, а патріот зараз видовбає нігтями зза вуха свій віщий розум політика і відриже: «Ет, з того і так нічого не буде»...

Ох, наші безсмертні політики-пророки! Поляки десятки років громадили свій «скарб народови» загрозицею, хоча тоді ще ніодин Поляк не вірив, що Польща може воскреснути. Вони громадили гроші, на всякий випадок, не журячися тим, чи «з того що буде», чи не буде. І прийшла світова війна і вони відразу станули на повний

разі погребали нашу волю і державу, промінявши австрійське ярмо на стократ тязше ярмо польське; ним ми гребаємо всі теперішні змагання вибитися знову на волю; ним ми гребаємо і всі наші змагання до кращого життя осьтут у Бразилії.

Та найстрашнійше і найсоромнійше це, що тим нікчемним філософованнем ми засуджуємо на повільне вмиранне серед нужди тих, що за нашу честь проливали свою цінну кров і калічили. Бо справдішними катами наших героїв мусимо вважати кожного, хто на заклик: оподаткуйтеся на фонд допомоги краєви — відповідає без соромно: «Ет, з того і так нічого не буде»...

«Нічого не буде», як тисячі наших скитальців, жовнірів, калік і заслужених інтелігентів погинуть на чужині з голоду, забираючи до

СУ ЧАСНІ КАРТИНИ З УКРАЇНИ.

Життя в Києві. Життя в Києві кипить. Тьма тьмуца непманів, авт. повозок, розфранчених дам. Усі трамваві ходять, і за одну їзду платиться 2 мільони карбованців. Кіна, театри, кабареги й ресторани набиті вщерть. У кінах виставляють фільми берлінських фабрик. Опера дуже слаба, хоч функціонує. Спли слабі. Приступна тільки для багатих непманів. Льожа коштує 140 мільонів, партер 40—50 міль., а галерія у 1. — 2. ряді — 10 мільонів.

У офіційних установах далі йде «окращене штанов» і переводиться політична «чистка». Залишають головно тільки комуністів.

Контрактовий ярмарок закінчився й не дав ніяких вислідів щодо торгу з закордоном, бо закордонні фірми продають свої товари тільки за долари або стерлінги. Доволі великі купівлі і продажі були при внутрішніх торгах. «Вукоспілка»

Хай другі говорять.

Здається, що якби редактор «Праці» спалив половину Нарани, вимордував половину її невиних жителів, виграбував усі ті скринки, в яких лежать «святощі» наших багатирів — то все ще він не мав би стілько ворогів, як має їх між нашою громадою зате, що часом урветься в нього терпець і він виговориться з правдою та часом помагає цего, або того за «патріотичну» вишенню. І колиб йому прийшлося приспорювати собі сю ворожнечу, добуваючи для себе хліб, то він радше волівби з голоду пропаси, ніж цею ціною куплений хліб споживати. Та набридло вже слухати бурчання, хоча воно і не має жерела в особистих інтересах. І замість добувати нових 10 тисяч ворогів, краще дамо слово кому иншому, якому захотілося теж підложити здорову голову під Євангеліє. Най же ображена громада почує, що є і другі, які не моляться перед масстатом нашого духового занепаду.

Так ось що пишуть до редакції:

Міркування по цей бік океану.

Недавно попався мені в руки один старий американський календар, виданий в 1916 р. Так мене вразив дуже малюнок, який ясував відносини людей, що брали участь у війні, і тих що тільки з боку на неї дивились. Малюнок такий: сидить на кріслі ситий вигодуванний панисько і тримає в руках медаль. Перед ним лежить на пів чоловіка у

військовим уніформі; — жовнір. Ноги йому обірвані, пошматовані, представляють із себе якусь безформну масу. Спокійний, ситий панисько, подає тому пів чоловікови медаль і каже: «Ти дуже хоробро бився; на тобі за це медаль; а те, що з тебе лишилося, нехай іде до роботи.

Якось мені моторошно стало на вид цього малюнку. Таж і я, хоробро чи не хоробро, а бився за рідний край пару літ; коли мені не обірвало ноги, то не через те, що я від небезпеки ховався.

І ось я вигнанцем, на чужині. Мусів кинути рідний край та шукати шматка хліба з попованими нервами, з надірваним здоров'ям; шукати у тих, що весь час, поки я і инші мерзли, мерли від тифу, переносили голод, сиділи та спокійно прислухувались до гомону битви.

Мої думи перервала господиня, що пренесла «Працю». Сідаю і поринаю з головою в ті вісти, що мені принесла часопись про рідну стріху... Там мусить бути борба... Це так мені ясно, як і те, що від тих, хто не брав участі в обороні Галицької землі, мусить бути на сю борбу матеріальна поміч.. Ага, ось вона «Жертви на фонд негайної допомоги»... Дивлюсь, перечитую, дивлюся знов і ніяк до пам'яті не прийду: Жертви — сто рейсів, двіста рейсів, сто рейсів, триста рейсів. Кинув «Працю» і нервово почав ходити по хаті. Нараз мені перед очима стануло моє рідне село, а в нім мої рідні брати по крові; — сліпі безрукі, безногі, без ребер, з повириваними кусками тіла... Їсти нема що; просити не можна, бо то воляки, що відважились повстати проти Польщі. Всяка ляцька підлягана може їхнути безногого, що пересувається на кулях, мо-

же плюнути в лице безрукому, що навіть утертися не має як; ударити сліпого... А — а — а... Я вхопився за голову... Як то безлічно болючо! Як то кличе о пімсту! Як то будить почуття відповідальности, в кожному, хто хоч чув, що то рідний край. Не важу про того, хто жив у нім.

І нараз: 100 рейсів! 200 рейсів! Оце допомога? Чи це не сьміх? Чи це не глум отого ситого панка, що сидить на дзиплику і подає волякови з обірваними ногами, медаль, а решту людини посилає до роботи!

(Коби тільки всі і на це здобулися — на жаль... за 2 місяці аж 85 патріотів найшлося! — Ред.)

Ось вони сидять у венді, ведуть політику і кричать про патріотизм і пють, пють, пють. А потім, коли вже не стане в кишені, щоб заплатити щось більше як чарку, тоді тих сто рейсів іде на «Фонд негайної допомоги»;

— Чого ви хвилюєтесь? — запитала господиня хати.

Я сказав, що мене тисло і приобіцяв написати до «Праці».

— Краще мовчіть! — радила господиня.

— Та чому?

— Чому? як би вам сказати, землячче? Коли Ви запротестуете проти малих сум, то й таких не дадуть.

То значить Ви гадаєте, що ми такі жебракки, що нас можна задоволити сто рейсами? — Ні, борони Боже! — крикнула господиня. Але вони... Хто вони? — Та оці, що ведуть політику у венді... — Так от я їм хочу написати, що ми були є і будемо борцями за рідну сибубу, а ніколи не підемо по жебрах, за сто рейсами. Коли вони не дадуть, то ми будемо знати, з ким ма-

ем до діла. Он тепер оден одного викликає на жертви. Є такі, що не обзивають ся і других не кличуть. От до них і буде моє слово. А комітети Філій на місцях, нехай записують таких, що не обізувались, — ми їх передамо на суд історії.

— То Ви, значить, напишите до «Праці»? —

— Напишу.

— Ну, Боже Вам поможи..

І Ось я пишу.

Польське панованне, яке загарбало нашу найдорожшу Галичину, примусило мене опустити її. Кинув усе, що було рідною і незабутнього. А погадав тоді, коли наші стрільці та старшини, котрі не так давно вернули з цієї страшної війни-революції, які осталися ще живі, крились тепер по лісах, як найбільші злочинці, щоб не піти до бранки, а инші мали там сховок перед жандармами, що хотіли їх зловити як винувників саботажів і т. и.

Оден ховався, очікуючи «зеленої трави» та готішаючи себе що скоро буде зміна. Може і мріяв, щоб виїхати за границю, та не позваляв їм на це кишення. Другий, будучи засібнішим, летів до староства, щоб дістати ще заграничний паспорт. Та дарма. Не тільки що польські пашторти були вже для таких урядово заборонені, а навіть богато, здобуваючи се, попались в руки «хранителів», тай досі ще витирають тюремні мури. А треті знова, бачучи що ці всі змагання безуспішні, а маючи змогу позичити де доларів, (Ем-граційні документи в свою землю, худоби і т. и., можна дістати теж в Польщі тільки за долари.) Їхали до Львова та шукали агенцій котріб могли без паспортів, їх виїхати деспедубь за границю.

зробила оборот у сотні триліонів. Тепер увесь Хрещатик забитий мануфактурою.

Ціни продуктів у Києві такі: 1 фунт чорного хліба — 700 тисяч, білого — 1 міл. 200 тис., біла булка — 2 міл. 500 тис. 1 фунт сала — 8 міл., десяток яєць — 6 міл., волове мясо — 3 міл., 1 фунт свинини — 5 міл., 500 тисяч, фунт сира — 3 міл., коровяче масло 1 фунт — 18 міл., олія з соняшника 1 фунт 5 міл. Ціни на обуву та одяг такі: черевикки 500 міл., дамські 300—400 міл., чоботи 8 міл., чоловіче пальто 1 мільярд 200 мільонів — 1 мільярд 600 мільонів.

Театр Леніна (опера) ставить дореволюційні постанови, чим задовольняє буржуазію й викликає нарікання на сторінках «совітської преси». Шевченківський Український Театр виїхав на гостинні виступи в Харків і в Київ більше не повернеться. Театр ім. Заньковецької (б. Троїцький будинок) теж вештається по Правобережжі. На Лівобережжі — трупа Саксаганського. В Києві є дві капелі. Одна під управою Нестра Городовенка («Думки») і друга — Давидовського. Городовенко підготовляє тепер європейський репертуар.

Широку працю розвинула мистецько-театральна студія «Березіль» під кермою талановитого артиста Леся Курбаса. Студія має 4 майстерні. Перша працює і ставить вистави в Києві. Друга — це актори з інших театрів із довголітньою театральною практикою, але тепер починають учитися з початку. Третя в Білій Церкві ставить вистави й цим матеріально забезпечує дві київські майстерні. Четверта — це кращі сили з Шевченківського і інших театрів, які перейшли до Курбаса. Тепер грає на Лівобережжі і в осені гратиме в Києві, замість Шевченківського театру. Окрім цього, існують ще т. зв. лабораторії, — це секції режисерів і дві літературні студії.

Допер «Березіль» виставив у Києві «Жовтень», «Рур» і «Газ». Навіть російська та жидівська критика дуже прихильно ставиться до Курбаса і вважає його найздібнішим режисером на всеросійську скалю. «Березіль» театр революційний, із новими формами мистецтва, які Курбасуміє майстерно виявити.

Студисти з матеріального боку дуже бі-

танні сидять тихо, бо часто коротають свої дні в Лукіянівці.

Видавничий рух сильнішає, головно В-во «Друкар» розвинуло широку діяльність. На Єврейському Базарі можна вже купити й закордонні «невинні» книжки, головно шкільні підручники.

Населення бідує страшно, а вже інтелігенція просто в одчайному становищі. Вчителі не дістали платні ще за листопад 1922 р., і їм належить по 3—4 мільярди, які, звичайно, з кожним днем втрачають свою вартість. Пайки по установах знесві, й тому не дивниця, що грабіж у білий день став звичайним явищем. За це ніч і день гремлять по російських ресторанах оркестри, де забавляються представники «робітничо-селянської держави». Але-ж на дворі під тими ресторанами вистояють юрби нещасних людей, які простягають руку і просять у «пролетарів»-совбурів милостині...

В. К.

Вражіння чужинців із становища дітей. Післанець французького комітету допомоги дітям п. Етьєн Жільсон описує у *Revue Internationale de la Croix-Rouge*, Octobre 1922 р. свої вражіння з подорожі по Україні (серпень-вересень 1922 р.) і змальовує при тому становище дітей.

«Як тільки вступаеш на українську територію, відразу відчуваєш біль за нещасних бідних дітей. На кожній залізничній станції зустрічаеш безхатніх дітей, що їх життя можна порівняти хиба що з життям собак-волоцюг у Франції. Починаючи від місяця серпня 1921 р. Олександрівська, Донецька та Катеринославська губернії жорстоко голодують; в січні 1922 р. почали голодувати Миколаївська та Одеська губернії. Але, що найгірше, Україна все-ж таки не була офіційно визнана російським урядом за країну, що голодує! Що більше: звичка Росії дивитися на Україну, як на невичерпане джерело, так глибоко вкоринилась у центральний уряд, що цей останній вивозив хліб із українських губерній для «голодних на Волзі».

Описуючи далі недолю безпритульних дітей по різних місцевостях України, Жільсон так, між иншим, описує полтав-

смерть. Ця безмірна недоля українських дітей є безпосереднім наслідком голоду. Тепер, коли завітати до села, що було в 1921—22 павищене голодом, можна без ватання прийти до висновку, що новий голод от-от розпочнеться, таксамо тяжкий, як і торішній, але подекуди з ще гіршими наслідками. Я міг докладно оглянути такі села, як: Дальник, Татарка, Куяльник та Усатова. Ці села лежать від Одеси в різних віддаленнях, од 8 до 20 верстов, але брак транспортних засобів спричиняється до того, що до сих сіл тяжко дістатися.

Усюди, між Одесою та цими селами, зустрічаеш великі незорані простори землі; краєвид дає вражіння осамотілої пустелі, лани не були засіяні або були засіяні чи занадто пізно, чи непідходящим (для тутешнього клімату) насінням. Про со росте не вище десяти сантиметрів, кукурудза ріденька, погано зійшла та спалена червневою посухою; на бурякових полях лише де-не-де видно кілька кволих куциків, збір пшениці та жита був дуже поганий. Коли приїздив на села, помічаєш, що більшість хат зруйнована, але ці спустошення спричинені не війною, а голодом. Продавши худобу, мертвий реманент, навіть убрання, щоб купити трохи муки, селяни почали продавати двері, вікна, дахи всіх тих хат, мешканці яких повимірали, а згодом почали те саме робити й зі своїми хатами, аби напалити піч, чи продати це до Одеси. В Куяльнику, наприклад, лишилося (кінець серпня 1922 р.) лише 190 будинків з 320, які були до голоду. На селах майже не видно, жадних ознак життя — навіть псів та котів усіх поїдено, коней лишилося так мало, що засів став майже неможливий. В Дальнику, де перед двома роками було 3000 коней, лишилося тепер не більше 150, по інших селах таке саме становище, й цим пояснюється хоч би й те, що в такому, напр., Усатові, де раніш було засіяних 19.000 десятин, тепер засіяно лише 5800 десятин.

Мешканці, яких я розпитую, та сільські представники влади пояснюють мені, що хліба в них є лише на півтора місяця. Крім того, треба мати на увазі, що ця країна цієї зими буде засуджена на...

тей, які ховалися по спустілих хатах і чекали там своєї смерті».

Другий представник чужоземних допомогивих організацій п. Десона дає в тому-ж журналі (червень, 1922, стор. 469—486) відомости про стан сіл на Запорозжжі.

«Я був також у селі Лоцманській Камінці, віддаленому в 12 верстов од Катеринослава, на березі Дніпра. Раніш це було заможне село з 5000 мешканців, які добре заробляли, лоцмануєчи на порогах. Тепер нікому не потрібні лоцмани — на Дніпрі вже давно не видно дараб (плотів); крім того, поганий урожай примусив багатьох селян залишити свої оселі й податися в світ за очі, й таким чином, населення зменшилося на 1000 осіб.

Наш віз їхав полями, які тяглися аж до обрію, й більшість яких не була засіяна. Нема пшениці, нотомісць буйні бур'яни. Часто на дорозі зустрічаємо кінські кістяки. В далечині бачимо селян, що за браком коней, спряглись, щоб волокти невеличкий плуг, і салкуються принаймні так зорати ґрунт. За нашим возом, як він зближається до села, летять ізвідусіль діти...

На тисячу господарств у Лоцманській Камінці лишилося тільки 23 коней, та й ті виглядають неначе тіні.

Я хотів ще завітати до Херсона, але мені забракло часу. Моя подорож якраз переконала мене в тім, що в більшості притулків діти вмирають од недостатніх харчів. Я виїхав із України пригнічений усім тим, що я там бачив, пригнічений моїм безсиллям хоч чимсь допомогти тим нещасним малим істотам, які просили в мене хліба, хоч би того грубого чорного хліба, якого більшість наших дітей ніколи не їла-б.

Я хотів показати цілій Європі всю глибину нещастя, яке скоїлося з Україною, оці сотки тисяч дітей, які часто скидаються на живих мерців і простягають до чужинця малі рученята, чекаючи від нього допомоги. Мені здається, що причина нашої бездіяльності в тім, що всі ці страхіння відбуваються десь там, далеко, а скарги і сльози голодних не сягають до нашого вуха, а проте ці благальні голоси існують. Я чув їх сам, вони дзвенять у моїх вухах».

свійську скалю. «Березіль» театр революційний, із новими формами мистецтва, які Курбас уміє майстерно виявити.

Студисти з матеріального боку дуже бідують. Курбас ізвертався до українських київських кооперативних організацій із проханням допомогти студії, але кооперативи вدمогли. Тоді взяла «шефство» над «Березолем» 45 червонопрапорова дивізія, яка допомагає йому грішми, цукром, технічними робітниками й видає постійно 40 пайок. Але й ця допомога не зможе як слід заспокоїти життері потреби «березильців», і вони бідують.

Цікаво замітити, що в студію «Березиль» поступають і неукраїнські мистецькі елементи: Москалі, Поляки й Жиди, й головню ці останні.

Із літературних угруповань замітні: панфутуристи, які саме друкують свій збірник «Кермо», та неокласики з Тичиною, Косинкою, Якубським, Васильченком, Филиповичем, Зеровом і ин. Але ці ос-

писуючи дали недолго безпритульних дітей по різних місцевостях України, Жільсон так, між иншим, описує полтавський двірць:

«Одним із найбільш жахливих видо-вищ, які доводилось чужинцеві бачити на Україні був полтавський залізничий двірць. Колії його цілком покриті жінками та дітьми з розпухлими ногами, з роздутими від ужитку на їжу відкидів животами; перед розгойданим морем цих, таких жорстоко покривджених долею мандрівник оддає їм зпершу всі свої харчеві запаси, а згодом, зневірений у користь свого вчинку, замикається у своєму купе, аби не чути лементу дітей, що просять хліба, опускає завіси, щоб більше не бачити цих малих простягнених у гору рученят.

Ми маємо ще лише 26. серпня, ще тепло. Коли-ж надійдуть пошести разом із першими осінними дощами та морозами, то всі ці діти будуть засуджені на

ні, що хліба в них є лише на півтора місяця. Крім того, треба мати на увазі, що ця країна цієї зими буде засуджена не лише на голод, але що вона буде цілком безпорадна перед морозами, бо палива тут уже зовсім немає: нема ані дров, ані вугля, а руїна транспорту не дає можливості їх привезти. Зрештою, селяни такі вже збіднілі, що все-одно не могли-б купити палива...

При таких умовах не тяжко собі уявити, що буде з дітьми. Населення десятикується голодом і пошестями. В Усатові від 1. квітня 1921 р. до 1. квітня 1922 р. з 1419 мешканців вмерло 331, в Куяльнику, де 1921 р. було 808 дітей, тепер лишилося тільки 404, з яких 145 є круглими сиротами, а в 80 змерла мати або батько. Ті, що ще живі — маленькі скелети з очима, що палають, та з розпухлими черевами. Не можна гадати, що вони переживуть іще цю зиму. Я часто знаходив двоє або троє ді-

ко, а скарги і слюзи голодних не сягають до нашого вуха, а проте ці благальні голоси існують. Я чув їх сам, вони дзвенять у моїх вухах».

Перший зі згаданих авторів, Жільсон, був, м. и., також на Волзі і сконстатував, що там діти перебувають у значно кращих умовах, ніж на Україні, хліба вистане їм на довший час, є паливо, й селяни не нищать своїх хат так, як це роблять тепер на Україні. Був навіть момент, пише Жільсон, коли «ми постановили були зліквідувати всю справу допомоги дітям на Волзі, де можна так-сяк обійтися без чужої допомоги аби всі копоти кинути на Україну, де діти цілковито засуджені на смерть. Але перемогли сторонні міркування — так не хотілося руйнувати чудового апарату допомоги дітям на Надволжю, зорганізованого п. Вебстером, що після кількох нарад делегати Інтернаціонального Комітету Допомоги Дітям, після вагань, постановили: залишити дітей на Україні в тому стані, в якому вони там є, а чудовий допомогивий апарат залишити по старому на Волзі»... (Нова Україна).

До цих третіх належав і я. А в польщі дасться все зробити за долари. Навіть міністра можна за них купити і продати.

Рівнож і мені удався мій план. Славна агенція, постаралась мені всіх потрібних документів та паспорта і я виїхав до Бразилії. Мое бажання сповнилось. Четверті знова брили манівцями в снігу по коліна, стараючися всіма силами дійти до «своїх» через Карпати на Чехи. В грудні та січні, сотки таких цю дорогою, дісталися до нашої армії і спільно з товаришами, котрі вже довго там страждають, очікують слухного часу. Чи діждуться? Можемо сміло сказати, що діждуться. Розуміють ся, що се бажання сповнить ся тільки тоді, коли Ви, Американські Українці поратуете їх фізично та фінансово.

А Ви їх ратуете та молитесь Богу за їхне спасіння. Молитесь, сповідаєтесь і що дня спминаєте заповіді Божі, в яких сказано: «Люби ближнього твого як себе самого». Кожної неділі і свята ідете до церкви, бо так вимагає потреба кожного християнина. Там слухаєте науки Отця духовного, та на жаль не Вам цілком не помагає. Маєте учених провідників що працюють для Вас, однак не робите собі з цього нічо. І Вам байдуже. Ідете цілими чередами до венди, учиняє політикувати, вертаєтесь домів та на тім і вичиняє Ваша ідейність... Розуміється, навиняє такої політики, мудрієте що дня, аж страх...

Політикуєте, підпираєте та ратуете свою справу та своїх братів, стрільців-вигнанців, котрі так нетерпеливо очікують Вашої помочі.

Кричите та хвалитесь, що ратуете нашу

країну. Збираєте грошеві жертви та сиплете сотками рейсів на «Негайну Допомогу». Ще й оголошуєте ці жертви в часописі, щоб світ та вороги знали, який Ви ідейний нарід, тай хвалили Ваші діла. Певно оставилося Вам цих 200 рейсів з 10-ох міль, котрі при цілонічній забаві ви пропили. Не мали де їх притулити, а може побоювалися, щоб їх не загубити, то подарували на добродійну цілю.

Ось як! По таку марну лепту, навіть жебрак не хоче простягати руки! А Ви, Хв. Редакціє, ще друкуюте це в часописі.

А вендарьки, — то вже й не казати. На що йому вітчизна, коли він в Бразилії буде умирати. Навіть признаватися не один не хоче, що він Українець. І певно що не признавсяб, колиб другі не знали його походження. Ось така ідейність та патріотичність наших деяких Українців в Бразилії!

Чому не пригадаєте собі патріоти, що на Вашу поміч, покладає надію наш бідний поневолений нарід. Та ба! у Вас немає любови для народу, тільки для рідної кишені. Та якщо ви не любите народу, та вітчизни, то може хоч трошки жалі Вам Вашої рідні, котра стогне під лядським ярмом. Знищена та змучена лядськими знущаннями і ледви живе у неї маленька іскра надії на краще завтра.

Однак вона не тратить духа і дальше борикається.

Зрозумійтеж раз річ та прихильніше зверніться до народніх справ! Пробудіться раз з того опу та цоважіть, що Ви вмієте! Перестаньте вже раз кепкувати з Ваших правдивих народніх провідників!

Мені дивно, що ці мужі, котрих Ви так безосновно осуджуєте та черните на чести,

мають терпеливість, працювати для Вашого добра. Не журіться, та не питайте одия другого, де ділися ці гроші, що Ви їх зложили. Не обмовляйте так безлично Ваших діячів, котрі так вірно і широко працюють для Вашого добра і добра Вітчизни.

Кажете, що вже складаєте пять літ гроші «на ріжні допомоги» а не бачите, щоб за ці гроші був який знак. Називаєте злодіями тих, котрі так ширенько працюють. Наперед переконайтесь фактично сами, а потім бурчіть. Це спричинює їм біль, однак вони терпеливо це зносять та навіть нікому не скаржуться, а навпаки, ще завзятійше працюють. А Ви слухаєте, що наплетуть Вам, Ваші премудрі патріоти, або які плячки, вірите їм і йдете за їх порадами.

Опамятайтесь раз, бо пнакше Ви недостойні, щоб земля Вас кормила, негідні зватися Українцями. Знайте і те, що не до віку Вам жити, та тішитися щасливим, вільним, бразилійським життям.

Прийміть не з погордою, цих кілька певно безуспішних, слів від підстаршини Укр. Січових Стрільців, що був наочним свідком усього, що переживає тепер український нарід.

Юліан Сисак.

Вісти з „Укр. Союза“

Збори філії Укр. Союза в Іваї.

Заповіджені збори згаданої філії відбулися дня 5. VIII. ц. р. Точний звіт буде поміщений в слідуєчій числі „Праці“.

Вісти з кольоній.

Вера Гварані.

Під сю пору існують на нашій кольонії три добре зорганізовані школи, одна при церкві на лінії Гонсальвес Жуньор, де учителює п. Тарас Петрицький; друга на лінії Кандідо де Абреу, де учителює п. Стефан Яремчук, вкінці третя на лінії 4., де учителем п. Володимир Дороцький. Всюду школою завідує Комітет Товариства; найдавніше провалить школу товариство на лінії Кандідо де Абреу.

Зноваж Тов. на лінії 4-ій і Гонсальвес Жуньор проявляють більше руху в улаштуванні театральних вистав. Се причиняється не лиш до побільшення стану Каси Товариства, але також підносить культурно самих членів Товариства тих, що беруть участь яко гості. По представленню звичайно слідує забава з танцями, в якій беруть участь найповажнішу нас родини, і через се забава відбувається як найприличнійше. Змертвінне виявляє лиш товариство в місточку з причини знеохоти членів виділу до громадянської праці. Та є надія, що і там

розпочнеться вкортці більше ідеальне життя.

На мою думку всі ті Товариства повинні звязатися разом — відбуваючи спільно — через своїх відпоручників збори, для взаємної помочи. Також думаю, що всі ті Товариства повинні піти за прикладом Тов. на Кандідо де Абреу і приступити до Укр. Союзу в Бразилії як його філія.

На днях приступаємо також до будови гарної церкви в містечку. Ся справа повинна зеднати всіх, щоб у згоді і любови працюючи, ми під зглядом релігійним, як також і народно-просвітним не дались випередити кольоніям иншим.

о. О. Ананевич.

Серед російських монархістів.

«Руль» поміщує півофіційну заяву князя Миколи Миколаевича, який заперече поголоски, начеб то він ставав на чолі монархістичної акції проти большевиків і заявляє що тільки, мовляв, на просьбу і за згодою цілого російського народу він може стати на чолі армії, в склад якої малиб входити російські емігранти і міжнародні добровольчі легіони. З Константинополя повідомляють, що тамошний російський комітет, в склад якого входять Шебеко, Кавфман і Гурко, скликали збори російської еміграції, особливо офіцерів б. царської і вранглієвської армії. На зборах промовляв генерал Кутанов, який між иншими заявив ось що: «Росія не силі визволитися власними силами і тому нам необхідна поміч західних держав. Похід проти большевиків буде відбуватися за допомогою армії держав Антанти. Всі офіцери, що перебувають за кордоном, мусять взяти участь у війні з большевиками. На чолі армії стане великий князь Микола Миколаевич. Коли акція удасться, то на царському престолі засиде великий князь Кирило Володимирович. «Великий то буде день, коли російська визвольна армія увійде у столицю Росії і коли по традиційному звичаю відбудеться урочистість коронації нового царя. З чисто страгічних причин ще не можна визначити

тинюк, всі зі Святиня. Селянам не позволено працювати близько залізниці, всюди їхала кавалерія. Виглядало більш на воєнні операції, ніж на гостину «Іх величеств». Тайних агентів було яких 20 чоловік, які обшукували всі стрихи, окопи, фоси й т. д.»

А польська преса пише про «entuzjastyczne przyjecie rumunskiej pary któlewskiej we Wschodniej Malopolsce»...

Українські жінки

на IX. Міжнароднім Конгресі «Інтернаціонального Союзу за виборче право жінки».

Конгрес сей відбувся в Римі в 12—20 травня 1923. У програмі конгресу були слідуєчі точки: 1. Рівна платня і право на працю; 2. Питання моралі; 3. Національність заміжної жінки; 4. Економічне становище жінок і дітей шлюбних і позашлюбних. На конгресі переведено федерацію «Союзу» з «Інтернаціональною Радою Жінок». На конгресі були делегатки від 45 націй. Від України були: пп. С. Русова, Ю. Зеленівська, Н. Онацька і М. Липовецька; мала ще взяти участь у конгресі п. сенаторка О. Левчанівська, але не дістала від Поляків авіза на виїзд з Польщі.

Дня 16. травня відбувся в Римі плюдний мітінг жінок-парляментарок. За відсутністю п. Левчанівської з промовою виступила п. С. Русова, як член бувшої Центральної Ради. Промова п. Русової тяглася 15 хвилин і зробила велике, зворушуюче вражіння, що видко було з тої уваги, з якою її слухали, з тих оплесків, якими її проважали і тих численних подяк, які вона діставала від присутніх за свою промову. Вражіння се тревало до кінця конгресу; щодня инші делегати підходили, дикували, розпитували, були дуже зворушені.

Завданнем українських делегаток було: 1. Принятте українських організацій до «Союзу» за виборче право жінки». 2. Пропаганда української справи на конгресі й організація допомоги Українкам від інтернаціонального жіноцтва.

Перше завдання було виконане тим, що українські жіночі організації, об'єднані в «Союз оборони прав української

Український Громадський Видавничий Фонд.

Український Громадський Комітет з Ч. С. Р. у своїй культурній діяльності досяг уже певних результатів: одкриття господарської академії, натуральних курсів, вищого педагогічного інституту вже дає ґрунт для розвитку великої наукової праці й організації живих громадських сил. Коли ще причислити до цього університет у Празі та натуральні курси в Юзефі, то можна сказати, що українська еміграція організацію середньої й вищої шкільної науки закінчила: три вищих і дві середніх школи — це, як на сили української еміграції в Чехословаччині, досить.

Але існування цих шкіл гостро викликає потребу створення вище-та середньо-шкільної наукової літератури (підручників, курсів, справочників, мап, статистичних збірок, атласів і т. д.): 2000 студентів Українців тільки в самій Чехословаччині! Коли ж обрахувати все студентство наше по закордонних країнах (біля 4500 осіб) та взяти на увагу потребу наукової літератури тільки на західних землях України, не кажучи вже про Велику Україну, то виявиться, що є не тільки велика потреба, але є справді й великий попит на наукову книжку, про що свідчать російські книгарні в Берліні та в Празі, де укр. студентство й кожний наш інтелігент залишає значні суми. На Великій Україні українську книжкову продукцію вбиває жорстоко московська окупація, що поставила собі метою знищення української національної творчости й культури. Не лише стоїть справа і на західних землях, де лютий анти-український режим доводить до таких же майже наслідків, як і на Великій Україні. Українського каштала ні в краю, ні за кордоном немає, солянсько-робітничі та інтелігенські маси перебувають скрізь у злиднях, ніхто самий не може своїми засобами взяти на себе таку велику вагу, як видання совідних наукових книжок.

Отже треба всім свідомим громадянам узяти разом цю справу на себе: наші школи мусять існувати, студентство мусять мати науку українською мовою й українською книжкою.

10. Перевірка сум і видавничої праці робиться спеціальними контрольними комісіями, вибраними Видавничою Радою, і звіти публікуються в часописах.

11. Український Громадський Комітет гарантує своїм майном і засобами повернення усіх тих позичок після зажадання, але перше повертання може наступити тільки через рік після внесення позички.

12. Кредитори мають право на одержання всіх видань, виданих коштом Громад. Фонду, по зниженій ціні.

13. Першим днем внесення позички на Український Громадський Видавничий Фонд Український Громадський Комітет признає: 1. травня 1923 р.

14. Гроші можна вносити безпосередно, чи пересилкою поштою в касу У.Г.К. або на спеціальний рахунок у Легіобанку (Прага) під назвою «Український Громадський Видавничий Фонд».

Укр. Громадський Комітет оповіщає, що він, як інституція, буде вносити в Фонд що-місячно по три тисячі к. ч.

Розпочинаймо гуртом цю велику культурну справу!

Звідомлення про позичку буде що-місячно публікуватись.

Укр. Громад. Кт., Голова Управи М. Шаповал, члени: Н. Григорієв, М. Галаган.

Прага, 24—4 1923 р.

Зі світа.

Австрія. Заходом Ліги Народів, яка є в руках аліантів, зачато вже економічну відбудову Австрії.

Ліга Народів постаралась о першу позичку для Австрії в сумі \$16,170,000 (доларів) а небаром має подбати про довгороченцеву позичку в сумі \$130,000,000, з якої буде сплачена ся перша позичка, яка вже зібрана. За позички поручились Велика Британія, Франція, Італія, Чехословаччина, Еспанія, Бельгія, Швайцарія, Швеція, Данія і Голландія.

З грошей, які осягнуто і осягнеться з позички, австрійське правительство не може видати ані сотка без дозволу контролора, який у Відні урядє з рамени Ліги Народів.

увиде у столиці Росії і кожен традиційному звичаю відбудеться урочистість коронації нового царя. З чисто страгічних причин ще не можна визначити дня початку протибольшевицького виступу. Але той день прийде і тоді кождий офіцер по наказу мусить стати в ряди, щоб розпочати нашу святу боротьбу за царя і за вітчизну».

Подаючи ці інформації за російською пресою, з журналістичного обов'язку, не маємо причини ані радити ані страхатися цих монархістичних плянів та авантюричних спроб російської чорної сотні!

Гостина румунської кор. пари в Польщі.

Віденський «Tag» з 1. липня повідомляє з Букарешту: «Римунська королівська пара повернула вже з Польщі до Сіная (в Румунії — прим. Ред.) В дорозі до Польщі і з Польщі роблено проти королівської пари на території Галичини спроби атентату. Коли поїзд з румунським королем їхав до Польщі, вилетів у воздух залізничий міст біля Галича, одначе лькомотива, що для безпеки їхала попереду, в час помітила зірвання мосту. В часі повороту рум. королівської пари, пробували в Галичі і в Станіславові дві жінки, що висіли були з поспішного поїзду Варшава — Букарешт, зійти до королівської пари. Обидві жінки арештовано. Польська поліція впевняє, що обидві ці жінки — се членкині російської терористичної організації».

«Земля і Воля» з 1. липня подає такі подробиці про подорож румунської королівської пари через Галичину: «З нагоди приїзду румунського короля до Польщі арештовано в селі Видимові нічу о год. 1-ій на суботу (23. VI.) цілу театральну дружину Орла Степняка й передержано їх цілий день на двірці Святин — Залуче. Опісля арештовано опер. співака Степ. Семіяна та інваліда без ноги хорого Петра Стралійчука, що їхав до лікаря до Коломиї. Їх передержано мимо протесту 8 годин під сторожею кавалерії і поліції. Король приїхав о 1/25 год. «Витали» його на жаль, і Українці, а саме: А. Сімович зі Святини й Калята з Кут, нач. суду Фірманюк, ком. Левицький, три міщане Григ. Кос.

ресурсів організації допомоги українцям від інтернаціонального жіноцтва.

Перше завдання було виконане тим, що українські жіночі організації, об'єднані в «Союз оборони прав української жінки» були прийняті до «Союзу».

Друге завдання українських делегаток було у великій мірі полекшено тим, що, дякуючи заходам і коштам видавництва «Українське Слово», вони мали гарно видану брошуру «До жінок цивілізованого світу» на французькій та англійській мовах. складену Національним Комітетом українських жінок в Берліні.

Практичним наслідком заходів українських делегаток було заснованне «Комітету інтернаціональної допомоги українській жінці».

З делегатками з окраїнних держав бучої російської імперії наші делегатки стояли в тісному контакті. Особливе тепле відношення зустріли вони від члена фінського парламенту, п. А. Фуруйем, першої жінки парламентарки на світі. Як голова «Союзу жінок парламентарок» вона дала можливість п. Русовій виступити з промовою на прилюдному мітингу, замість п. Левчанівської, хоч на се були формальні перешкоди.

Яке значінне мала участь наших жінок в сім конгресі може свідчити отсей голос польської часописи («Курер Поранни», Варшава, 28. 5. ч. 143): «...З Польщі є нас лиш дві: Сенаторка Шебеко і я (др. мед. Будзінська-Тиліцка) й дуже нам тяжко брати участь у роботах по всіх секціях; крім сього мусимо пильнувати доброї слави нашої держави, бо присутні тут Українки стараються шкодити нам, розкидають що дня десятки «брошур» дуже нам ворожих і оклеветуючих, так, що ми мусіли заложити протест на руки президентки конгресу, та просити о заборону розширювання сеї брошури, що є одинокою тут розкиданою брошурою. Навіть Німкни сидять тихо. А що під цю провокаційною брошурою ц. з. «До жінок цивілізованого світу» знаходиться м. и. підпис Олена Левчанівська, сенаторка з Волині до варшавського парламенту, то не можна буде спинитися тільки на нашій плятонічній протесті, лиш треба буде на місці у нас на таку прогидержавну діяльність члена сенату відповідно зареагувати», (значить заарештувати — Ред.).

Отже треба всім свідомим громадянам узяти разом цю справу на себе: наші школи мусять існувати, студентство мусить мати науку українською мовою й українською книжкою.

Для того ми всі мусимо об'єднати наші сили і створити ще одно велике культурне українське діло за кордоном:

Українське Наукове Видавництво.

Для досягнення цієї мети Український Громадський Комітет у Ч. С. Р. постановив, на підставі § 5, літ. «і» свого статуту, створити

Український Громадський Видавничий Фонд

Шляхом позички коштів у всіх Українців, для яких не чуже діло розвитку нац. культури.

Для створення Українського Громадського Видавничого Фонду приймають ся такі засади:

1. В цій справі мусить узяти участь кождий Українець відповідно до своїх засобів.

2. Український Громадський Комітет гарантує повернення кредиторам позички після першої їх заяви про те.

3. Сума позички-вкладки — 1000 к. ч.

4. Підписувати позичку можуть і інституції, й окремі особи.

5. Позичку можна вносити частками й у складчину.

6. Розпорядження Україн. Видавничим Фондом належить Ук. Громадському Комітетові та кредиторам його в цій справі, що здійснюється в такий спосіб:

всі особи, що дадуть позички не менше 1000 к. ч., входять у склад Видавничої Ради.

Ук. Громад. Комітет на правах вкладчика в Видавничий Фонд посилає в Видавничу Раду 5 своїх представників.

8. Дійсним членом Видавничої Ради може бути кожна особа (чи Товариство, інституція), котра позичить не менше 1000 к. ч.

Студенти, робітники й селяни можуть, виплачуючи місячно по 10. к. ч., об'єднуватись й висилати до Видавничої Ради своїх представників по одному на кожду вкладену 1000 к. ч.

9. В першу чергу друкується наукові книги для українських вищих і середніх шкіл (курси, лекції, окремі твори українських авторів, переклади з чужих мов), а також книжки для самоосвіти з усіх галузів знання.

Швейцарія, Іспанія, Бельгія, Швейцарія, Швеція, Данія і Голандія.

З грошей, які осягнено і осягнеться з позички, австрійське правительство не може видати ані сотика без дозволу контрольора, який у Відні урядус з рамени Ліги Народів.

Отак Австрія задля ек. відбудови зрелась, бодай на якийсь час, своєї суверенности і передала її на Лігу Народів в особі її контрольора.

Італія. Пала доручив апостольському делегатові в Царгороді Феліпе обіхати важніші околиці ближчого сходу, щоб розслідувати релігійне і політичне становище сих країн.

Франція. Італійського амбасадора в Парижі зневажили французькі комуністи в Марсильї чинно. Поліція перевела чимало арештовань.

Бельгія. Сенат рішив 74 голосами проти 55 допустити флямандську мову до університету в Гент.

Югославія. Викрито тут республіканський заговор, який був поширений на цілу Сербію. Провідників внарештувано.

Польща. Французький парламент одить Польщу, щоб вона пильнувала своїх інтересів у Гданську.

— Жиди мстяться на польському уряді за постанову, силою котрою до польських університетів приймається тільки 14 проц. студентів Жидів, обнизили польську марку до того, що за одного долара прийшлося платити 170.000 поль. марок.

— Куритибський «Світ» потішає своїх читачів радісною вісткою, що французька фінтнсова комісія заявила за тим, щоб уряд дав Полщі «залічкен» себто нові міліярди на зброєння.

Швейцарія. В Люзанні підписано дня 24. липня мировий договір з Туреччиною, який загально вважають великим тріумфом турецького уряду.

Вся англійська преса висказує невдоволення з цього приводу.

Від 20. липня ц. р. обов'язує купців право «contas assignadas».

— В Ріо Гранде до Суль іменували презид. др. Боржес де Медейрес Протазія Альвеса заступником президента стану.

— Гріпа розпаношилася в цілій Бразилії знову, на щастя вже не з давньою епюлю. Вона за тим разом вже не перебирає і заходить в найбільш відорвані околиці аж до Індійців. Яка тисячка Індійців терпить від цієї епідемії.

Переписка Редакції.

П. А. Замоцький — М. Маллет. Лист з 26. 7. отримали. Передплату п. Т. Чорнобая за р. 1922 і п. Т. Максимовича за р.р. 1921 і 1922 зятягнуено в книги.

П. С. Кадайський — С. Павльо. Лист вислано попередною поштою.

О. Р. Криницький — Куритиба. П. Яницькому вже отворено висилку, а І. Л. з Гважу-віри замкнено. Передплату п. Ів. Романовича (за 1922) з Марієнталь і п. Ю. Іванкова за 1921—22 з Куритиби, втягнуено.

П. І. Цимбалюк — Жангада. Ціна „За Честь і Волю“ буде небавом оголошена. Зі Львова найкраще спроваджувати книжки від фірми „Добра Книжка“, Львів, Содова 4.; висилати не браз. гроші, але купити в куритибській банку чек на америк. долари і той чек вислати режістрованим листом до фірми разом зі замовленням. Ваш блок-квітар прийшов. Другим разом вишлемо новий. За листу сердечна подяка, як рівнож за поздоровлення П. Кл.

П. Дм. Бусько — Дорізон. За посмертне оголошення рахуємо 1\$. Імя п. А. П. має вирівнану передплату лишень за р. 1920 і 21. Прикрість забудьте, бо то зробили помилково помічні руки. За листу щиро дякуємо.

П. І. Мойса — М. Маллет. Листу і рахунок отримали. Суму чотиреста вісім мілів (408\$000) отсим Вам квітуємо яко одержану. Дякуємо щиро.

П. Р. Хрунь — В. Гварані. За лист і залучену листу щира подяка. Справа, яку порушуєте в другім листі з 23. 7. полагоджена з сатісфакцією для Вас. Квітар вишлемо слідуючою поштою.

П. І. Пришляк — Розаріо. Дійсна і ясна ошибка зайшла, як самі бачите. Лист попередній одержали. Книжки оголосимо небавом. За поздоровлення дякуємо. Пренумерату вписали.

П. Д. Романюк — Томас Коельо. Квітуємо пренумерату на 1923 р. за 2 числа. Помилку справимо при другій висилці.

П. І. Сивак — П. Гросса. На Ваше питанне в справі б. Вранглівців не єсьмо компетентні дати Вам близші дані. Зробіть оголошення в часописі в тих справах, о які нас запитуєте, наслідок буде. Газету посилаємо лиш цим разом, з браку Вашої пренумераторської заяви. Всього накрацого!

П. М. Пись — Гвараньсаба. Майте спок

само при запаленню глотки і бронхітіс яблуко дає бажані результати. Споживається його покраявши на тонкі платинки, які поливається кипучою водою і поцукровується трохи. Бажана е овочева дієта для осіб, що терплять на надмір затовщення і на нирки. Одначе ті, що терплять на надмір жолудкових квасів, краще здержатися від споживання овочів і хіба їсти солодкі овочі, як сливки, грушки, фіґи і т. п.

Франція дуріє. Не дивлячися на успіхи Франції після війни, загал Французів не одушевлений побідюю. Доказом пригноблення Французів служить факт, що число самовбивців росте постійно, а в 1922 було самовбивств 10 тисяч, себто на 4.000 осіб був один самовбиєць.

На марґінесі.

І як це погодити з собою? «Люд» пише в дописи з Варшави слідуюче: «Дотепер не було ще в Польщі парламентарного Уряду, який спираєсь на постійну соймову більшість». — Або иншими словами: В Польщі рядила все кліка людей проти волі цілого населення, дарма, що Польща називається «ржечпосполіта». А сього роду держава не будить ні в кого довіря, бо уряд, що тримає владу проти волі загалу, е узурпаторським і не дає нікому ніякої гваранції за свої зобовязання, являючися сам одноднівкою.

З друго боку «Світ» пише бундючо: «Сьогодні Польща служить за предмет подиву цілого сьвіта тим, що зробила вона на протязі чотирьох років свого самостійного існування».

І будь тепер мудрим... Хіба, що під тим світом »Світу« треба розуміти читачів »Світу«. Тоді все в порядку.

Оголошення.

Друкується і скоро появиться в розпродажі книжка П. Карманського:

ЗА ЧЕСТЬ І ВОЛЮ

збірник воєнних і боєвих поезій, перша наша поетична маніфестація нашого змагання до визволення.

ЗЕМЛЯ НА ПРОДАЖ.

На 7-ім вісіналі при головній дорозі з Дорізону до Павльо Фронтін єсть на продаж 22 алькери доброї землі, з того під uprawу 4, а з гервою 7, решта еше ліс. Крім того нове, дуже добре забудованне. Вода коло самої хати. По блищі інформації треба зголошуватися до властителя п. Олекси Гарасимів, Дорізон, 7-ий вісінал.

ЗЕМЛЯ НА ПРОДАЖ.

В São João de Rio Claro є до спродання 70 алькейрів доброї землі під uprawу. Земля віддалена 10 клм. від міста Прудентополіс.

За інформаціями зголошуватися до полк. Івана Леха в Прудентополи.

Купуйте насінне!

Михайло Іванків одер-

новий транспорт найлучшого АМЕРИКАНСЬКОГО НАСІННЯ, яке як раз вдається найкраще в нашім бразилійськім підсоню і

яке продає по ціні 150 рейсів за пачку.

ПРИГЛЯНЬТЕСЯ ДОБРЕ НА ПОМІЩЕНУ ТУТ МАРКУ; така марка находиться на кожній пачці і такої марки домагайтеся завсїгда у ваших продавців, бо лиш такої марки насіння є найлучше і до 3 днів кїльчиться.

Крім цього поручаю рівнож по дуже зниженій ціні великий склад різнобарвної та найдобрїшої матерії, готових убрань, капелюхів, обуви, машин до шиття, кухонного начиня, і много инших дрібних та найпотрїбнїйших річей.

Також одинокий в Парані склад АТРАМЕНТУ до писаня. Цей атрамент урядом патентований і узнаний за найлучший. Оден кружок на 2 фляшочки коштує 250 ре.

Для перепродуючих 100 процент опушту. Приходїть і переконайтеся!

З правдивим поважаннем

Михайло Іванків

КРАВЕЦЬКА РОБІТНЯ «SÃO JOSÉ»

Володимира Кульчицького

В ПОНТА ГРОССА

Виконує всі роботи як найкраще з спеціальним узглядненнем системи «Talho elegante». Убрання після міри, як: військові уніформи, одяги колеґіальні, спортові, дощепки.

Для духовних: ряси, римські капи, нагортки, пояси, берета і др.

Пишіть на адресу:

WALDEMIRO KULCZYCKI — Rua Pinheiro Machado, 66 (em frente do Collegio São Luiz). — Est. do Paraná — Ponta Grossa.

НАЙБІЛЬША УКРАЇНЬСЬКА ТОРГОВЛЯ В МІСТІ ІРАТІ

В КОЗАКЕВИЦА

які нас запитують, наслідок буде. Газету посилаємо лиш цим разом, з браку Вашої пренумераторської заяви. Всього накраощого!

П. М. Пись — Гваракессаба. Маєте слухність. Вже все в порядку.

П. М. Жуківський — Delmenhorst. Даруйте, але ми не можемо без деяких своїх укр. віродостойних залучників подавати Вашу просьбу. Впрочім для Вас можливе буде життя на Нестюках, це знаємо з особистого побуту тамже перед роком. Тай Бразилія вже й так має справи соборно-загальні і власні місцеві. Таких як Ви, днесь міліони, до того безпосередно потерпівших за Україну.

П. І. Романовський — Гважувіра. Добре, добре, не журіться пренумератою. Вашому братови вже посилаємо.

ВСІЛЯЧИНА.

Ватикан задумує новість. В 1925 р. припадає звичайне свято т. зв. «святого року», себто загального відпусту для всіх прочан до Риму, які відбудуть через 3 дні молитовні відвідини всіх чотирьох римських базилік, висповідуються і огримають від папи благословенство.

На черговий празник «святого року» папа задумав новість, якою має бути виставка цілої культурної праці католицьких місіонарів на світі. Папа поручив в сій цілі кард. Ван Россум зайнятися збіркою всіх документів названої праці, а після зачинення виставки усі збори будуть приміщені у ватиканській бібліотеці. Притягаючою частию цієї виставки має бути панорама, в якій візьмуть участь представники всіх народів від індійців і людодів починаючи.

Лічничі прикмети овочів. Досвід виказує, що овочі мають лічничі прикмети при хронічних слабостях. Овочі пособляють в першу чергу вичерпаним м'ясням, скріпляючи їх силу, а надто вони причиняються до творення потрібного соку.

Тим облегується травлення поживи, при чому овочевий сік вбиває велику кількість мікробів в жолудку. Сире яблуко стравить навіть слабкий жолудок за годину з половиною. Добрі яблука підпомагають травлення і нищать шкідливі кваси в жолудку. Для горичкуючих яблуко є відсвіжучим середником; воно ділає спасенно на організми, що терплять на звапненні артерій своїм фосфором, а тимсамим впливає добре на мозок. Так

збірник воєнних і боєвих поезій, перша наша поетична маніфестація нашого змагання до визволення.

Отсим подаю до відома Впов. Панів з р. 1899—1900, котрі хотілиб звільнити себе від війська, що досягнуть се, як негайно напишуть по інформації на адресу:

Romão Yaudochen — Rua Benjamim Constante — 104 Curitiba.

ПОЗІР!

Уже прийшли замовлені Просвітною Секцією підручники шкільні і можна їх замовляти у Впр. О. Ігум. М. Шкірпана по ціні:

1. С. Черкасенко: Буквар — 1\$400
2. А. Крушельницький: Друга Читанка — 2\$600
3. А. Крушельницький: Третя Читанка — 3\$500.

ПЕРЕСТОРОГІ!

Дізнаюсь, що деякі фірми, що зовсім в мене насіння не купують, продають людям старе насінне за найлучше і кажуть, що насінне походить від мене.

Тому це змушує мене подати до загальної відомости, що на кожній пачці мого насіння знаходиться охоронна марка, вміщена в шпальтах цього часопису разом з моім оголошенням.

Коли хто хоче заощадити собі час і гроші, хай купить насінне лиш такої марки.

Подаю рівнож що: в найкоротшім часі подаю імена тих купців, де інтересуючі будуть могли набути такої марки насіння.

З поважаннем

Михайло Іванків.

ЗЕМЛЯ НА ПРОДАЖ.

На бувшій мілітарній колонії Шопінь, над Ігвассу, що віддалена від Гварапуави на 21 милю, єсть до продажу великий, вже розмірений комплекс землі для наших поселенців, які знайдуть там своїх братів Українців, мешкаючих на Шопінь вже 12 літ. Земля дуже добре надається на всі роди збіжжя, є герва матте і кана. Зголошувати до п. José Franquelim de Oliveira em Chopim, cog. Mangueirinha, via Guarapuava. 26—31

ЕКСПЕДИЦІЙНИЙ ДІМ

Сильвестра Доняка

Всякі експедиції товарів, що переходять через Іраті, відбираю зі стації і пересилаю на місце призначення за умірковане винагородження.

Сильвестер Доняк, Іраті.

НАЙБІЛЬША УКРАЇНСЬКА ТОРГОВЛЯ В МІСТІ ІРАТІ

В. КОЗАКЕВИЧА

ПОСИДАЄ НА СКЛАДІ великий вибір різнородної матерії, каземіри, пал, понші (плащі), готові убрання, капелюхи; знаряди рільничі і господарські, начине кухонне і столове, товари споживчі, напитки краєві і заграничні, різнородні діточі забавки і проче, що тільки входить в обсяг купецтва.

КУПУЄ пшеницю, жито, ячмінь, кукурузу, фасолу, горох, герву-матте, шкіри, віск, масло, яйця і інші продукта колоніяльні.

Wlademiro Kozakevitch

Iraty

Адреса тлгр.: «Kozak»

Paraná

BEVAM AS CERVEJAS DA

ATLANTICA

CAIXA
POSTAL
246.

TELEPHONE
454.

Atlantica

Luzitana

Curitibana — Porter

ВЖЕ ПРОБУВАЛИСЬТЕ ПРОДУКТА ПИВОВАРНІ АТЛАНТИКИ Т. А. (ул. Ігвассу — Куритиба)???

ПИВА

ЯСНІ: Атлантика, Люзитана, Гамбург, Куритибана, Паранаенсе; ТЕМНІ: Мюнхен, Кульмбах, Демократа, Портер.

НАПИТКИ:

Атланта, Більц, Вода Столова, Женжібре; ГАЗОВИ: з Цитрини, Абакаші, Малин, Помаранч, Содова водг.

Панове Хлібороби! Купуємо кожду скількість ячменю і платимо найлучші ціни! Роздаємо також насінне ячменю за контрактом і продаємо вибране насінне ячменю.

Сухі дріжджі Атлантики є найлучші і економічні.

Одинокий склад нашої пивоварні у Прудентополи в домі п. М. Козловського.

Cervejaria „Cruzeiro“

Одна з першорядних пивоварень в Куритибі — поручає Вп. пп. Купцям з провінції пиво власного виробу по найдешевших цінах, як: «Cruzeiro», «Pilsen», «Pomba», «Escureinha» і инше.

КУПУЄ до власної солодівні ЯЧМІНЬ у ріжній скількості і платить найвищу ціну.

CURITYBA — Caixa Postal 180